

onderwijs met hart en ziel

Publieksjaarverslag 2010

Driestar *educatief*

TALENT IN ONTWIKKELING

onderwijs met
hart en ziel

Publieksjaarverslag 2010

Voorwoord

“Huilend kwam Lourens bij me binnen: ‘Ze zeggen dat ik zwak ben. Dat vind ik gemeen, ik ben niet zwak!’ Als ik de andere jongens binnengeroepen heb, krijg ik het hele verhaal te horen. Eigenlijk was het met een lolletje begonnen. ‘Hij is gewoon zwak, juffrouw. Kijk maar, als ik zó doe, dan schrikt hij al!’ André maakt een schrikbeweging en Lourens deinst gelijk achteruit.

‘Wanneer ben je eigenlijk zwak of sterk?’, vraag ik. ‘Ben je sterk als je iemand anders bang kunt maken? Ben je zwak als je schrikt?’ Als André en z’n makkers merken dat ze deze keer geen gele kaart krijgen, komen ze tevoorschijn uit hun verdedigende houding. Uiteindelijk gaat het gesprek over de volgende vragen: wat breng ik teweeg bij anderen?; hoe kan ik die ander leren waarderen?; wat zegt de Bijbel over de omgang met elkaar? Ze vinden het niet eens vreemd als ik voorstel om met elkaar te bidden voordat we weer verder gaan”, zo vertelt juf Johanna van groep 8.

Goed onderwijs aan kinderen en jongeren vraagt een betrokkenheid met hart en ziel. De uitdrukking ‘To teach is to touch a heart’ geeft kernachtig weer waar het christelijk onderwijs bewust en onbewust op gericht moet zijn. Voor een echte ontmoeting vormt een hartelijke relatie de sleutel. Dat zien we bij juf Johanna. Het hart verwijst in de Bijbel naar het centrum van het bestaan, de eenheid van lichaam, ziel en geest, de totaliteit van denken, voelen en willen. Het onderwijs van Christus, de grote Leraar, was in alles gericht op het hart oftewel het gehele mensenleven. Dat voorbeeld verdient navolging.

De christelijke leraar is een beziel(en)de leraar. Passie is kenmerkend voor de manier waarop hij met zijn leerlingen bezig is. Die passie zien we in betrokkenheid die hij heeft voor de dingen om hem heen en in de liefde voor zijn beroep.

Driestar Educatief wil zich graag - met hart en ziel - inzetten voor zulk onderwijs. In dit publieksjaarsverslag kunt u hierover meer lezen. Wanneer u interesse hebt in het uitgebreide jaarsverslag, kunt u dit vinden op onze website of bij ons opvragen.

Drs. L.N. (Rens) Rottier,
college van bestuur

Inhoud

- 6** **GOED ONDERWIJS**
voor álle kinderen
- 8** *Leraar van nu* moet
heel wat uit de kast halen
- 10** “Zie *opbrengstgericht*
werken als een kans”
- 12** “Onze mensen staan
MET TWEE BENEN IN
DE SAMENLEVING”

GOED ONDERWIJS

Kinderen van nu zijn anders dan die van twintig of dertig jaar geleden. Ze kunnen met computers overweg, worden overladen met prikkels en er is veel dat hun aandacht vraagt. Onderwijs geven aan zulke kinderen stelt aan leerkrachten extra eisen. Driestar Educatief zorgt voor de nodige toerusting.

Van leerkrachten wordt veel gevraagd en verwacht. Ze werken handelings- en opbrengstgericht en zien zich de komende jaren ook nog eens geconfronteerd met extra zorgtaken, als gevolg van de voorgenomen bezuinigingen.

Onderwijsbehoeften

Marian Ruitenberg en Wim Lindhout volgen deze ontwikkelingen nauwlettend en proberen daarop zo goed mogelijk in te spelen. Marian is een van de twee managers van Driestar Onderwijsadvies die

Het aantal basisscholen dat voor ZIEN! kiest, is dit kalenderjaar bijna verdubbeld.

voor álle kinderen

leiding geeft aan een team van orthopedagogen en adviseurs die basisscholen in deze processen met raad en daad terzijde staan. Wim stuurt als manager van de pabo van Driestar Hogeschool de opleiding van leerkrachten aan.

Wat beiden verbindt, is dat ze willen zorgdragen voor goed onderwijs voor kinderen die ze op grond van hun onderwijsbehoeften nodig hebben. In de groep maar ook voor het ene kind met een heel specifieke zorgvraag, bijvoorbeeld het dyslectische kind.

Startende leraar

Om de toerusting voor leerkrachten te verbeteren, is onder andere de zogenaamde werkplaats 'startende leerkracht' ontwikkeld. Wim Lindhout: "Wij merkten dat jonge leerkrachten het in hun eerste jaar niet gemakkelijk hebben. Dat is ook niet zo verwonderlijk als je ziet wat er van hen wordt gevraagd. De werkplaats biedt ruimte om kennis te verdiepen en cases uit de praktijk met elkaar te delen. Om die reden heeft Driestar Hogeschool, in samenwerking met Driestar Managementadvies, in het cursusjaar 2010/2011 vijf bijeenkomsten voor startende leraren georganiseerd.

Honoursprogramma

Binnen Driestar Hogeschool is recent het 'honoursprogramma' ontwikkeld. Ook dat is bedoeld om het onderwijs op een hoger plan te brengen. Pabo-studenten die meer willen en kunnen, halen niet alleen extra studiepunten, maar volgen bovendien een verdiepend programma dat gegeven wordt door docenten van hoog niveau. Dat geeft ze niet alleen

een voorsprong op anderen maar komt ook het onderwijs ten goede.

Wim Lindhout: "Studenten die het honoursprogramma volgen, leren bovendien onderzoek in de praktijk te doen. Daardoor weten ze ook straks wat het effect is van hun onderwijs en waar verbeteringen mogelijk zijn."

Handelingsgericht werken

Die intentie sluit aan bij de begeleiding van Driestar Onderwijsadvies in het leveren van maatwerk. Ze zijn onder andere sterk in het begeleiden van scholen met handelingsgericht werken in een handelingsgericht team. Dat betekent onderwijs vanuit onderwijsbehoeften, waarna leerkrachten deze in de groepsorganisatie gestalte geven. Het cyclisch proces van waarnemen, begrijpen, wegen, plannen en handelen ligt ten grondslag aan deze werkwijze.

Eenzelfde cyclische aanpak geldt voor ZIEN!, volgens Marian Ruitenbergh een 'uniek en krachtig instrument' dat erop is gericht de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind en een groep in kaart te brengen. ZIEN! helpt scholen om het gedrag van het kind of van de groep beter te begrijpen. Handelingsuggesties per uitspraak helpt de leerkracht om de leerling of de groep te ondersteunen.

Het aantal basisscholen dat voor ZIEN! kiest, is dit kalenderjaar bijna verdubbeld. Eind 2010 maakten 840 scholen er gebruik van voor meer dan 200.000 leerlingen.

International Class

Pabo-studenten kunnen sinds 2010 als onderdeel van hun studie kiezen voor de zogeheten International Class. De opzet is dat tien studenten van de Driestar elk met een buitenlandse collega-student aan de slag gaan rond het thema christelijke pedagogiek.

De eerste groep die hieraan meedeed, trok hier enkele weken op met studenten uit verschillende continenten. Daarna gingen de Nederlandse studenten zelf naar landen als Canada, Duitsland, Tsjaad en Ethiopië. In dit laatste land werken we nauw samen met Woord & Daad. Studenten leverden door middel van onderzoek een bijdrage aan de verdere ontwikkeling van het onderwijs in die landen.

Pabo-manager Wim Lindhout moet naar woorden zoeken om uitdrukking te geven aan zijn enthousiasme over de eerste bevindingen. "Studenten komen als andere mensen terug. Hun blik is duidelijk verbreed. 'Mijn leven wordt nooit meer hetzelfde', zeggen deelnemers. Het is een ontzettend inspirerende ervaring. Het verblijf in een ander land met soms een totaal andere cultuur doet een groot beroep op de capaciteiten van mensen."

Leraar van nu moet heel wat uit de kast halen

Leraren moeten tegenwoordig heel wat uit de kast halen om hun kennis aan leerlingen van het voortgezet onderwijs over te brengen. Een les op de klassieke leest schoeien is vaak niet meer toereikend.

“Hoe je orde houdt, is gebaseerd op aloude principes”

Manager Piet Murre van de lerarenopleiding van Driestar Hogeschool (circa vijftig docenten en vierhonderd studenten) noemt als voorbeeld de geschiedenisleraar. Behalve dat hij goede verhalen moet kunnen vertellen, is het de kunst en de kunde om óók andere vaardigheden te beheersen. “De leraar slaagt in zijn missie als hij begeistert is, kwaliteit levert en de leerling op de juiste wijze ziet te pakken”, vat Murre samen. “Lesgeven stelt nu eenmaal hogere eisen aan leraren dan voorheen.”

Achter de voordeur

Zijn collega Jaap Braaksma valt hem daarin bij. Hij geeft als manager bij Driestar Onderwijsadvies leiding aan een team van zo’n twintig mensen die over de vloer komen bij een zevental reformatische scholengemeenschappen (op 23 locaties). Hij benadrukt dat er ook meer op de leraar afkomt dan voorheen.

“De kennis van allerlei problemen is toegenomen. We zien nu meer. Ook is de scheiding tussen school en thuisfront vervaagd. De wereld van de leerling achter

de voordeur is voor een deel ook tot de verantwoordelijkheid van de leraar gaan behoren. En ouders doen vaker een beroep op hem. Ze willen een verklaring. Ze zeggen: Mijn kind is zo druk, heeft hij soms ADHD? Er komt dus veel meer op de leraar af en hij of zij moet daar in de klas mee weten om te gaan.”

Spanning

Om leraren-in-spe in dat voortdurende veranderingsproces zo goed mogelijk te begeleiden, wordt bij Driestar Hogeschool gewerkt met tutorgroepen. Groepen van maximaal achttien studenten komen twaalf avonden per jaar bijeen om over praktische thema’s te praten.

Piet Murre: “Eén zo’n thema is hoe je als leraar een relatie met de leerlingen aangaat en tegelijkertijd gezag hebt. Daar zit een spanning tussen. Aan de ene kant staat een leraar dicht bij de leerling, aan de andere kant moet hij een zekere afstand houden.”

Tijdens zulke bijeenkomsten komen ook de denkbeelden van pedagogen uit het verleden aan de orde om

Kardinale verschillen

Een eigen opleidingsinstituut en een eigen onderwijsadviesdienst voor het voortgezet onderwijs. Bepaald geen overdreven luxe, zo maken Jaap Braaksma en Piet Murre ieder aan de hand van hun eigen ervaringen duidelijk. "Een eerste kardinale verschil is of je met de leerling meegaat in je adviezen of dat je vasthoudt aan de identiteit", zegt Braaksma. Als voorbeeld noemt hij dat een leerling grote moeite heeft met de zondagse kerkgang. "Ga je daar zomaar in mee, zoals een seculier adviseur geneigd zal zijn, of zoek je de verbinding met de normen van het thuismilieu? Welbeschouwd is alles wat je doet, met je identiteit verbonden." "Neem in de opleiding de kwestie van de gezagsrelatie", voegt Murre eraan toe. "Het maakt nogal wat uit of je uitgangspunt is dat alle gezag van Boven is gegeven of niet. Daarmee heb je niet meteen een kant-en-klaar model maar het vertrekpunt is wel bepalend."

de simpele reden dat het niet nodig is het wiel iedere keer opnieuw uit te vinden. Sommige wijsheden zijn van alle tijden. "Hoe je orde houdt, is gebaseerd op aloude principes", licht Murre toe.

Jaap Braaksma: "In het voortgezet onderwijs speelt dat orde vraagstuk vaak meer dan in het primair onderwijs. Niet iedere docent is een prima pedagoog. Je kiest voor een baan als leraar in het voortgezet onderwijs vooral vanwege het vak. Het kan dan heel nuttig zijn dat de docent in het omgaan met jongeren ondersteuning krijgt."

Engels

Bij een van de tutorgroepen is Engels de voertaal. Daar is voor gekozen vanwege de achterstand die veel leerlingen uit reformatorische kringen in dit vak hebben. Murre: "Studenten kunnen zich vrijwillig voor die groep opgeven. We merken dat er belangstelling voor is. Bij de deelnemers neemt de beheersing van deze taal duidelijk toe. Dat biedt onverwachte mogelijkheden."

“Zie *opbrengstgericht*”

“Zie het als een kans.” Zo luidt kort en bondig het advies van manager Dick Both van Driestar Managementadvies als scholen hem vragen hoe om te gaan met opbrengstgericht werken.

Het opbrengstgericht werken is een middel om de effecten van het onderwijs te meten.

Wie bijvoorbeeld als school drie jaar lang onder het gemiddelde zit, wordt aangemerkt als zwakke school. “Daarom wordt het systeem soms ervaren als een bedreiging maar je kunt er als school zeer zeker je winst mee doen”, zegt Both.

Schat aan informatie

Een school die dat laatste daadwerkelijk doet, is de ds. Joh. Groenewegenschool te Werkendam (circa zeshonderd leerlingen en ruim vijftig leerkrachten).

Directeur Ad Geuze heeft er nu enkele jaren ervaring mee en hij is het helemaal met Dick Both eens dat hier kansen liggen, die je als school niet onbenut moet laten. “Er zijn zeker bezwaren tegenin te brengen. Het gevaar van een afrekencultuur ligt op de loer. En opbrengstgericht werken richt zich uitsluitend op de basisvaardigheden, terwijl onderwijs zoveel meer is. Maar tegelijk levert het ook heel veel op.”

Both wijst erop dat elke school beschikt over veel data in de vorm van uitslagen van toetsen. “Daar werd in het verleden niet zoveel mee gedaan. Ik begeleid een aantal zwakke scholen en dan blijkt dat er een schat aan informatie voor handen is waarmee je zo aan de slag kunt. Zo kun je veel beter doelen stellen, want je weet waar je nu staat en je kunt aangeven waar je naar toe wilt. Verder kun je bijvoorbeeld je methode aanpassen en nagaan of dat het gewenste effect sorteert.”

Wel raadt hij aan om bij achterblijvende resultaten tijdig hulp in te roepen. “Zorg dat je weet hoe je er voor staat en wacht vooral niet tot het helemaal fout is gelopen,” luidt zijn dringend advies.

Cultuuromslag

Geuze: “Het opbrengstgericht werken krijgt voor ons echt een enorme meerwaarde. We kunnen dan heel gericht met een leerkracht aan kwaliteitsbewaking doen. Let wel: met elkaar. Het is niet meer de top-down benadering van voorheen. Er is duidelijk sprake van een cultuuromslag. In de praktijk zie je een grote openheid en eerlijkheid naar elkaar toe. Het gebeurt

werken als kans”

nu ook dat leerkrachten zelf vragen om coaching.”

Both: “Wat ik zie, is dat teams om de tafel gaan met de vraag of ze hun doelen hebben bereikt. Dat is soms fantastisch om mee te maken. Zelfs als doelen niet blijken te zijn gehaald, hoeft dat niet tot een vervelende sfeer te leiden. Het is aan leidinggevenden om dan duidelijk te maken dat het niet een kwestie is van: wie heeft er gefaald, maar van: hoe kunnen we dit probleem met elkaar oplossen? Dan gebeurt het dat een collega zegt: heb ik ook bij de hand gehad en toen heb ik dat zus en zo aangepakt. Zo krijg je een steeds betere overdracht naar elkaar. Een professionele dialoog, noem ik dat.”

“Wat overdracht betreft: je kunt ook veel beter aan het voortgezet onderwijs aangeven wie een leerling is en hoe hij het heeft gedaan”, vult Ad Geuze aan. “Je hebt veel meer gegevens.”

Alleen maar winst

Een ander voorbeeld van vernieuwing binnen het primair onderwijs is de wijze waarop het schoolplan wordt vastgesteld. Was (en is) dat vaak een zaak van directie, bestuur en nog een aantal mensen er omheen, het kan ook heel anders. De Ds. Joh. Groenewegenschool trok zich vorig jaar twee dagen met het hele team terug in Hotel Vianen.

Directeur Ad Geuze: “Op ons verzoek had Dick een programma samengesteld dat ondermeer voorzag in een gesprek met ouders, vertegenwoordigers van de gemeente, de GGD, het voortgezet onderwijs, het schippersinternaat en een orthopedagoog. Zij

kregen van ons de vraag wat zij van ons vonden. Waar ging het goed, waar zaten verbeterpunten? Dat heeft hele mooie dingen opgeleverd.”

“Door gezamenlijk als team met het schoolplan bezig te zijn, ga je toe naar eigenaarschap”, licht Both toe. “Het is belangrijk dat de leerkracht zich met het schoolplan verbonden weet. Van oudsher is hij professional en maakt hij voortdurend keuzes. Maar waarom zou je je niet laten bevragen over wat je doet en waarom je het doet? Dat betekent wel dat je je kwetsbaar moet durven opstellen maar het levert je uiteindelijk alleen maar winst op.”

“Door gezamenlijk als team met het schoolplan bezig te zijn, ga je toe naar eigenaarschap”

“Onze mensen staan MET TWEE BENEN IN DE

Als Rens Rottier terugblijkt op 2010, overheerst tevredenheid over wat werd bereikt én dankbaarheid aan God voor wat Hij schonk. “Maar er is geen reden om achterover te leunen”, zegt de voorzitter van het college van bestuur van Driestar Educatief er meteen achteraan. Er is bijvoorbeeld alle aanleiding om de maatschappelijke ontwikkelingen op onderwijsgebied nauwlettend te blijven volgen. “Daarin proberen we als Driestar Educatief mee te denken en mee te sturen”, geeft Rottier aan.

Voor de dreigende aantasting van de grondwettelijke vrijheid van onderwijs is een bijzonder punt van aandacht. Een brede stroming in het politieke landschap wil naar uniformiteit met alle gevolgen van dien voor het reformatorisch onderwijssegment. “In dat debat willen wij graag het belang van diversiteit binnen het onderwijs naar voren brengen. Laten we zuinig zijn op het huidige bestel. Het is uniek en levert onderwijs op van goede kwaliteit.”

Beeldvorming

Een ander actiepoint is ‘dat we actief op zoek zijn naar mogelijkheden om ons te presenteren.’ Zo had Rottier vorig jaar een gesprek met de (intussen ex-)voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, prof. dr. Wim van de Donk. Daarbij kwam nadrukkelijk het waarom en hoe van het reformatorisch onderwijs aan de orde.

“Er is ons veel aan gelegen dat de beeldvorming realistischer wordt dan nu vaak het geval is. Door politieke

omgeving. Er zal meer van ons worden gevraagd. En wij willen dat ook. Laat maar naar buiten toe zien wie je bent. Tijdens het laatste congres van de Vereniging Lerarenopleiders Nederland waren er zeven bijdragen vanuit Driestar Educatief. Het was nog niet eerder gebeurd dat we ons daar zo presenteerden. In een workshop van een van onze mensen werd in een gemengde groep een tekst van Augustinus gelezen. Mooi dat je zo met je identiteit naar buiten kunt treden.” Vanuit diezelfde gedachte ‘laten zien wie je bent en

wordt nogal eens voorgesteld dat het reformatorische onderwijs jongeren beperkt. Wat wij willen overbrengen, is dat we hele energieke jonge mensen afleveren die met twee benen in de samenleving staan.” Ook naar binnen toe is er werk aan de winkel. Rottier: “We willen graag werken aan verdieping: studenten laten wortelen in het christelijk denken zodat ze zich keuzes toe-eigenen en ze leren het gesprek met anderen aan te gaan, ook buiten de kring. Vandaar dat bijvoorbeeld tijdens werkweken altijd een kennismaking met andersdenkenden plaatsvindt.”

Zeven bijdragen

Een ander voorbeeld van die verdieping is de zogeheten leerlijn 1 die doorloopt van pabo 1 tot en met 4. De persoonlijke vorming staat hierbij centraal. Hoe sta jij als student in deze wereld? Wat betekent de christelijke identiteit voor jou?

Rottier: “Daarbij komt ook aan de orde hoe je als leerkracht van betekenis kunt zijn voor je maatschappelijke

“Onze studenten organiseren de verkeersexamens, gratis en voor niks”

SAMENLEVING”

wat je doet' is Driestar Educatief vrij actief in de gemeente Gouda. "We willen meer in de stad aanwezig zijn", vervolgt Rottier. "Zo organiseren onze studenten de verkeersexamens, gratis en voor niks. En vanuit de HBO hebben we het plan opgevat om samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin onderzoek met een pedagogische invalshoek te doen omdat er lokaal nogal wat speelt op dat gebied. Zie het als een soort dienst aan de samenleving en aan onze directe omgeving."

Wonderlijk gemaakt

Een ander 'mooi punt uit 2010' zoals Rottier het noemt, is de door Driestar Educatief ontwikkelde methode 'Wonderlijk gemaakt' voor seksuele vorming op de basisschool. Het wil kinderen toerusten in de confrontatie met allerlei uitingen in folders, de publieke ruimte en dergelijke. "Maar het gaat ook over wat de Bijbel zegt over seksualiteit. Voor deze methode is veel belangstelling", aldus de voorzitter van het bestuurscollege.

Veel investeren in kennisontwikkeling

Kwaliteit bieden aan studenten en aan scholen via onderwijs en onderwijsadvies. Dat is een belangrijk onderdeel van de missie van Driestar Educatief.

Rens Rottier van het college van bestuur: "Kwaliteit bieden op deze terreinen betekent voortdurend blijven werken aan kennisontwikkeling. Daar investeren we veel in en daarin onderscheiden we ons van anderen. Wij stellen mensen in de gelegenheid te promoveren of een masteropleiding te volgen. Kennisontwikkeling ben je ook aan de Schepper verplicht. We dienen immers onze talenten te benutten."

Kwaliteitsbevordering betekent bij Driestar Educatief ook "werken aan betere docenten en aan de breedte van je persoon", zoals Rottier het verwoordt. In dat kader zijn in 2010 werkplaatsen gestart waarin medewerkers van en met elkaar kunnen leren. Tijdens een tweejarig traject ontwikkelen docenten zich met behulp van coaching on the job, intervisie en leerbijeenkomsten. De werkplaatsen hebben nu al hun nut bewezen. "Mensen groeien erdoor. Ze staan anders voor de klas, durven meer en zijn zich meer bewust van de eigen kwaliteiten."

“Vanaf de kleuterschool wist ik al dat ik het onderwijs in wilde. Via onderwijsassistent ben ik dan toch eindelijk op de pabo terecht gekomen. Ik wil graag kinderen dingen leren, hen echt iets mee geven waar ze in de toekomst wat aan hebben! Hen mooie dingen die God ons geeft, laten zien en laten beleven.

De keuze voor een pabo was voor mij niet moeilijk. Het godsdienstonderwijs dat op Driestar Hogeschool gegeven wordt, spreekt mij erg aan. Je krijgt een goede basis mee, waar je ook echt wat aan hebt, als je bijvoorbeeld stage moet lopen, maar ook voor je persoonlijk geloofsleven.

Ik heb het goed naar mijn zin op de pabo. Het is een gezellige school, waar prima onderwijs gegeven wordt.

Zowel met docenten als met medestudenten heb ik

goed en veel contact. Dat vind ik heel belangrijk. Je bent meer dan een studentnummer!”

Arline Bussink
Tweedejaarsstudent aan de pabo

COLOFON

Driestar Educatief
Burg. Jamessingel 2
Postbus 368
2800 AJ Gouda
Tel. (0182) 54 03 33
www.driestar-educatief.nl
info@driestar-educatief.nl

Eindredactie
C.H. (Corine) de Jong

Ontwerp, fotografie & tekst
D&DJ communicatie
www.dendj.nl

Druk
Drukkerij Verloop

Gedrukt op FSC papier

*“To teach is **to touch** a heart”*